

KAKSKÜMMEND VIIS AASTAT VILDE KOLHOOSI

Kas sellest on juba möödas 25 aastat? Ennäe, ongi! Ajaratas teeb kiireid tiire.

1948. aasta 25. oktoobril tulid kokku Vinni küla talupojad ja otsustasid: «Edasi ühisel jõul!» Mõni päev hiljem sündis ühismajand «Koit» Inju külas. Järgmise aasta varakevadadel olid esmärgid selged ka Pajusti, Koeravere ja Meriküla talupoegadele. 3. aprillil moodustati Pajusti, 9. aprillil «Majaka» ja 20. aprillil «Üksmeele» kolhoos. Esimesed esimehed olid August Room, Arved Soosalu, Johannes Veidenbaum, Heinrich Nurkse ja Arnold Kungas.

Järgnenud aastad töid endaga kaasa mitmeid ühinemisi. Enam-vähem praegustesse piiridesse jõudis Vilde kolhoos 1952. a. südasuvel.

Puidutöökojas ajan juttu mehega, kellel on lõbusad silmad ja nooruslik rüht.

«Palju aastaid?»

«Seitsekümmend kuus.»

Johannes Veidenbaumi kohta ütlesid töökaaslased: «Vahepehel märkab mees alles õhtul, et kaasatoodud lõunaleib on jäänud söömata. Pole ta päevagi puudunud.» Veel üks iseloomulik lugu. Kartulivõtu lõpupäeval tuli ka tema, korv käes, põllule. Ühmas vaid: «Vaatan, et kartul hakkab lume alla jääma.» Keegi ei olnud teda kohustanud. Aga vana töömehe süda ei andnud rahu.

«Kuidas esimene kolhoosiaasta meeles on?»

«Meil siin, Pajustis, polnud viiga: 51 lehma, 86 hobust ja 15 siga.»

Nii et päris jõukas kolhoos.

Temas näen ma ühte neist paljudest, kes on, piltlikult öeldes, ladunud majandi alusmüüri tellise tellise kõrvale.

Heinrich Nurkse peab nüüd mesinikuametit. Tema meenutab: «Esimesed aastad läksid päris kenasti. 4,6 kilogrammi vilja iga normipäeva kohta.

Kuid visa oli sõna «meie» mõne mehe juurde tulema. Ega siis saanud kohe suuri põllumassiive teha. Küünis leidsid, et osale heinale on õletuustid va-

Kommunist Klaara Trellmann on pensionär. Alles eelmisel aastal aitas ta jõudumööda kaasa.

«Andsin avalduse kolhoosi astumiseks viiendana. Algul olin lüpsja, siis aga üheksateist aastat jutti vasikatalitaja. Mis nüüd viga, puha mehhanismid ja masinad. Neil aegadel tuli mõnikord vikat selga võtta ja minna teeäärtestki otsima, mida vasikatele ette anda.»

pide aastatega esiritta isegi vabariigis.

Sõitsin hiljaaegu bussis ja kuulsin järgmist kahekõnet. See oli Vilde mail.

«Kuule, homme on naabrinaise sünnipäev. Ei tea, mida kinkida? Toimuimeja juba on...»

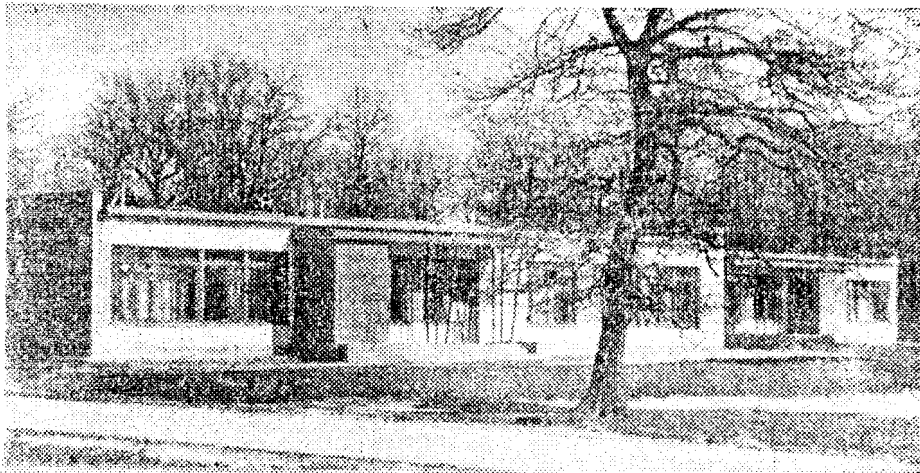
«Kingi ühe turvud kunstniku graafiline leht.»

«Oigus jah!»

Niisuguste sammudega on elu edasi läinud.

Vilde keskus ei ole vabariigi ulatuses enam imetlusobjekt. Niisugused majandid on päris argipärased. Inimesed elavad hästi. Aga kõige selle taga on ju nende töö. Uldsissetulek ulatus mul-

HARKADRAS SUURTOOTMISENI

oma heina ära. Igaks juhuks. Väga paljudele aga sai juba algusest peale selgeks: ühenduses peitub jõud.»

Heinrich Nurkse ütleb enda kohta: «Olen püüdnud kogu oma elu kõigega kursis olla.» Ta on suur raamatuseõber, kolhoosi

Näppu juhtusid väljavõtted «Üksmeele» kolhoosi algusaasta üldkoosolekute protokollidest.

«Seajarm moodustati ühest nuumloomast ja kuuest noorseast, nendest jääb kaks emist karja aluste suurendamiseks.»

Paar kuud hiljem: «Kolhoosi vanem siga on kasvu täis kasva-

lu 3 340 000 rublani. Karjakasvatust andis sellest 2 405 000 rubla. Keskmine päevapalk oli 7 rubla 57 kopikat. Arvud on elu peegel!

Mugavad kodud. Uus, ajakohane mööbel. Sõiduautod. Ei imesta enam keegi, kui mees tuleb puhkuselt tagasi ja kostab pärimiste peale: «Tegin tiiru

Helja MÄNNIK on olnud majandi parenta

Kui jutuks tulevad

● Uus lasteaed on võitnud poolehoidu majandis ja leidnud tunnustust kaugeimalgi ●